

A legvidámabb barakk
A Kádár-korszak

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

12. évfolyam

Programcsomag:
Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Baracs Nóra

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	17-18 évesek
Ajánlott időkeret	5 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A kádár-korszak összetett emberi és politikai világának sok szempontú megismerése elemző és alkotó tevékenység keretében. A kádári kompromisszum okainak, tartalmának, árának és következményeinek közös mérlegelése.
A modul témái, tartalma	<p>Témák: Identitás – szocializáció, családtörténet, hagyomány; demokrácia – véleménynyilvánítás; társadalom – politika, hatalom, gazdaság; konfliktus – érdekellentét, szembe fordulás a hatalommal; életmód – életérzés, életminőség, szabadság, ünnepek; társadalmi nyilvánosság – propaganda, közvélemény, manipuláció; erkölcs és jog – normák, törvények, lelkiismeret; személyiségek</p> <p>Tartalom: A szülői generáció személyes emlékei a Kádár-korszakról (kérdőíves interjú). Kádár János megítélésének sokszínűsége. Kádár életútjának fő állomásai. A rendszer alapjainak lerakása és puha diktatúra korszaka. A kádári kompromisszum lényege. Egyéni boldogság a limitált szabadság keretei között. Az állam védelme és az ügynökrendszer. A válság jelei. A korszak tárgyi emlékei.</p>
Megelőző tapasztalat	Az 1956-os magyar események megismerése
Ajánlott továbbhaladási irány	A kelet-európai rendszerváltás története
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önismerettel összefüggő kompetenciák: autonómia, hitelesség</p> <p>Önszabályozás: nyitottság, véleményelfogadás</p> <p>A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémaazonosítás, kritikai gondolkodás, rugalmasság</p>
Kapcsolódási pontok	<p>A NAT-hoz: Ember és társadalom</p> <p>Tantárgyakhoz: történelem; társadalomismeret (jelenismeret)</p> <p>Modulokhoz: 1956; Diktátorok ábrázolása; Rákosi korszak; Rendszerváltás; 3T; Peresztrojka</p>
Támogató rendszer	

Módszertani ajánlás

A modul feltehetően akkor éri el a legjobb hatást, ha sikerült a foglalkozást megfelelően előkészíteni, és a tervezett öt tanórát egy projektnap keretében, összefüggően felhasználni. A modul felépítése azonban olyan, hogy lehetővé teszi az egymástól elkülönülő órákra való felbontást, vagy az órák tetszőleges csoportosítását.

A D1 és D2 kérdőívet a téma feldolgozása előtt 2-3 héttel adjuk át a tanulóknak. Kérjük meg őket, hogy legalább egy felnőttel töltsék ki, vagy ők maguk jegyezzék le a felnőtt válaszait – annak szavait használva (egyes szám első személyben). Még jobb azonban, ha egynél több emberrel tudnak interjút készíteni. A kérdőíveknek egy héttel a foglalkozás előtt vissza kell érkeznie. Kérjünk meg néhány informatikában jártas tanulót, hogy dolgozza fel a beérkezett adatokat, és készítsen valamilyen szemléltető prezentációt belőlük. A kérdőíveket pedig sorszámozott formában tegyük egy dossziéba, mert később még szükség lesz rájuk.

Az előkészítő időszak másik fontos feladata a korbeli tárgyak és képek gyűjtése, amelyből a foglalkozás végén kiállítást rendeznek a gyerekek. A kiállítás célja, hogy minél összetettebb plasztikus kép alakuljon ki a tanulóknak a Kádár rendszerről. Ez a munka egyúttal kiváló lehetőséget teremt a családtörténettel való ismerkedésre, a szomszédokkal, nagyszülőkkel a közelmúlt eseményeiről folytatandó beszélgetésekre is. Szekrények mélyén, padlásokon lapulhatnak azok a tárgyak, amelyek bemutatásra érdemesek lehetnek. A tárgyakhoz, fényképekhez magyarázatokat fűzhetnek, és addig nem ismert mikrotörténeti emlékekkel ismerkedhetnek meg. A gyűjtőmunka és kiállítás rendezése olyan kompetenciák használatát kívánja meg, amelyek hagyományos órai keretek között nem kerülnek előtérbe; az elrendezés, a vizuális eszközökkel történő kiemelés és figyelemfelkeltés.

A sikeres kiállítás érdekében a gyűjtőmunkát a foglalkozás előtt minimum 2 héttel el kell kezdeni, és a feladatra rendszeresen emlékeztetni kell a tanulókat. A tárgyak folyamatosan érkezhettek az iskolába, így jobban kedvet és ötleteket kaphatnak egymástól a tanulók, mintha csak a megvalósítás órájára hoznák be azokat. A gyűjtésre javasolt tárgyak listája megtalálható a tanári mellékletben. Ezt érdemes egy jól látható helyen kifüggeszteni az osztályban.

A beérkezett anyagok közt lehet értékesebb vagy személyes jellegű is, ezért fontos a megfelelő tárolásáról, védelméről gondoskodni. Jó, ha valakit előzetesen felkérünk a múzeum igazgató feladatának ellátására. Az ő dolga lesz a behozott tárgyak leltárbavétele, a tulajdonos pontos feltüntetése. Akár átvételi elismervényeket is írhat.

Az elkészülő kiállítást a szülőknek, illetve más osztályoknak, kollégáknak is bemutatathatjuk néhány nappal később, véglegesített formában. Ezen a kiállításon a kérdőívek anyagát feldolgozó grafikonokat is közre adhatjuk. Ha szükséges, ehhez kérjük informatikus kollégánk segítségét.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

A kiállítás megtekintése után mindenki értékelő megjegyzéseket ír a „vendégekönyvbe”. Ezzel a módszerrel elősegíthetjük, hogy a tanulók igyekezzenek meglátni minden munka pozitívumát, és tanulják meg a dicséretek megfogalmazni.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

- P1 – Történelmi korszakok megítélése (Háttér -információk)
- P2 – Történelmi korszakok megítélése (Grafikonok)
- P3 – Történelmi személyiségek megítélése (Grafikonok)
- P4 – Kádár népszerűségéről (Háttér adatok)
- P5 – 1957. május 1-je (Kép és hangfelvétel)
- P6 – Egy lehetséges megoldás a D5 melléklet feladatához
- P7 – Javasolt honlapok (Kádár kapcsolatairól)
- P8 – Hangfelvétel (Hofi Géza Kádár-paródiája)
- P9 – Filmrészlet egy megfigyelésről
- P10 – Megoldás a D13 melléklethez
- P11 – Poszter minta
- P12 – Megoldás a D15 melléklethez
- P13 – A kiállításra gyűjthető tárgyak (ötletek)

Tanulói segédletek

- D1 – Mozaikok a Kádár-korszakból. Kérdőív. Minden tanuló számára kell másolni belőle legalább egyet.
- D2 – A közelmúlt nagy korszakai. Véleményvizsgálat. Minden tanuló számára kell másolni belőle legalább egyet.
- D3 – Milyen ember volt Kádár János? Idézetgyűjtemény. Minden idézetből egy példányra van szükség.
- D4 – Kádár János. Négy részből álló életrajzi vázlat. A lapot annyi példányban kell sokszorosítani, ahány csoport van, és felhasználás előtt részekre kell vágni.
- D5 – a A Kádár-rendszer alapjainak lerakása. Rendszerezési szempontok. A lapot annyi példányban kell sokszorosítani, ahány csoport van, és felhasználás előtt részekre kell vágni.
- D5 – b A Kádár-rendszer alapjainak lerakása. Információs kártyák. Minden kártyából egy példányra van szükség.
- D6 – Nagy beruházások. Csoportos feladat. A lapot annyi példányban kell sokszorosítani, ahány tagja van a vele dolgozó csoportnak.

- D7 – Az új gazdasági mechanizmus. Csoportos feladat. A lapot annyi példányban kell sokszorosítani, ahány tagja van a vele dolgozó csoportnak.
- D8 – A fogyasztás növekedése. Csoportos feladat. A lapot annyi példányban kell sokszorosítani, ahány tagja van a vele dolgozó csoportnak.
- D9 – Külkapcsolatok. Csoportos feladat. A lapot annyi példányban kell sokszorosítani, ahány tagja van a vele dolgozó csoportnak.
- D10 – Mindennapi élet. Csoportos feladat. A lapot annyi példányban kell sokszorosítani, ahány tagja van a vele dolgozó csoportnak.
- D11 – Az átlagos magyar család. Ötféle csoportos feladatlap. Mindegyik változatból egy példányra van szükség. (A változat)
- D12 – Bibó István: A Kádár-korszakról és a személyes kompromisszumról. A B változat esetén a lapból mindenki számára kell másolni egyet.
- D13 – Az államvédelem – 1963-ban létrehozott III. főcsoportfőnökségének felépítése. Egyéni feladatlap. Mindenki számára sokszorosítani kell.
- D14 – Nincs bocsánat? Ötféle csoportos feladatlap. Mindegyik típust annyi példányban kell sokszorosítani, ahány tagja van a vele dolgozó csoportnak.
- D15 – A Kádár-rendszer válsága. Információs kártyák. Mindegyik kártyából egy példányra van szükség.